

СТАН МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ УКРАЇНІЗАЦІЇ

У статті висвітлені історичні контексти, в рамках яких існувало українське суспільство 20-х років ХХ століття. Розкрито історичне поняття «українізація», його відмінності від змісту терміна «дерусифікація» і виявлено основну характерну рису цього проміжку часу. Визначено дослідників та наукові течії, що вивчали мистецьку освіту в часи «українізації», виокремлено центральні завдання наукової роботи. Проаналізовано загальні риси та становище мистецької освіти, виокремлено ряд навчальних закладів, що мали вузькопрофільний характер викладання образотворчого мистецтва. Визначено основні риси вітчизняних мистецьких навчальних закладів періоду українізації. Окремо описано характерні особливості цих художніх навчальних закладів в Україні у часи українізації 1920-х років. Сформульовано індивідуальні особливості освітньої художньої установи, які утворились через причини територіального розташування, відношення суспільства та влади, актуальності виду структурні елементи навчального процесу в наявних професійних закладах окресленого проміжку часу. Кожна із частин аналізу закладів мистецької освіти зафіксована відомими випускниками-художниками, педагогами, професорами, мистецтвознавцями та майстрами 20-х років ХХ століття. Узагальнено стан реформування та структурних перетворень закладів мистецької освіти. Окремо визначено подальшу творчу та педагогічну діяльність випускників даних мистецьких освітніх установ. Зроблено коротку характеристику діяльності художників, педагогів та професорів, що отримали початкову чи вищу освіту у описаних художніх школах. Сформульовано результати подальшої творчої (ключова тематика творчої діяльності, коли та яких рівнів були виставки Р. Лісовського, З. Охримович, О. Шовкуненко та інші), педагогічної (яку посаду обіймали й де працювали В. Седляр, С. Беседін) і наукової роботи (на прикладі поєднання творчої, наукової та педагогічної діяльності митця В. Седяра) української художньої спільноти.

Ключові слова: українізація, дерусифікація, мистецька освіта, навчання, мистецький заклад.

DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2022.3-4.2>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сьогодні сучасна сфера освіти в Україні має активну рису україністичного характеру. Доречно сказати, що новий виток процесу повернення суспільства до української мови, культури й самоідентичності як першооснови, в українській історії не новий. Такого типу реформи вже відбувались у 20-х роках ХХ століття. Передумовами подій швидкого національного руху стає формування незалежності УНР у 1917 році. Паралельно із цим в країні виникає іншого типу суспільні рухи, комуністичного характеру, які беруть свої початки впливу із колишньої Російської імперії. Проголошуючи гасла повної видозміни життя людей, відмови від колишнього формування, існування й панування нового суспільного класу – робітничого, УНР припиняє своє існування як незалежна держава, а на її місці створюється УРСР. Серед інших важливих подій життя новоутвореної республіки проходить так

званий період «українізації». Найменування даного історичного напрямку серед істориків є питанням конверсійним, однозначної відповіді на яке, як і узгодженої позиції науковців щодо назви, немає. На думку дослідника С. Плахотнюк, термін не відповідає своїй основній цілі, і більш коректним було б описати цей етап в історії мистецької освіти як розвиток «дерусифікації». Але, попри неоднозначність у назві, ми розглядатимемо проблему у визначених хронологічних межах (1920 – 1930 рр.) періоду українізації, використовуючи загальну назву історичного періоду. Слід додати, що при такій історичній співвідносності буде актуальним проаналізувати стан мистецької освіти, як складової освітнього процесу в ці часи на прикладах різних мистецьких закладів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У представленій статті, ми будемо звертатись до результатів дослідження різних науковців у сфері історії, педагогіки та мистецької освіти. До таких дослідників

належать насамперед: Т. Сідлецька, С. Плахотнюк, Л. Русакова, С. Сірополко, Н. Сапак, Я. Звігальський, М. Іванов, Н. Салак, Р. Шмагало.

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Зважаючи на зростаючі тенденції вивчення української художньої викладацької грамоти, визначення ключових етапів її зародження та розвитку, вважаємо за потрібне дослідити мистецьку освіту, визначити стан та рівень викладання на прикладі наявних у 1920 – 1930 рр. художніх навчальних закладів.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Визначити та дослідити розвиток та стан, сформованість української мистецької освіти періоду українізації.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Період становлення та перебігу українізації мала неоднозначний характер. З одного боку, бажання більшовицької влади набути за її допомогою популярності серед національно налаштованого українського народу. З іншого, розвиток та поширення української мови у всіх навчальних закладах України. Такий спосіб допоміг розпочати активно та масово навчати значну кількість людей.

За таких умов проходила енергійна боротьба із не писемністю та безграмотністю. В цей час початкова освіта стає обов'язковою. Паралельно в системі вищої школи проходить структуризація та упорядкування всіх освітніх структур. Мистецька освітня складова також зазнає суттєвих змін. Деякі заклади, протягом зазначених років формувались, розформовувались та змінювали свій статус. Т. Паньок у монографії «Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті» повідомляє, що на меті у влади було створення різнопрофільних вищих, в тому числі й художніх, навчальних установ із трирічним терміном навчання. Перед професійними

мистецькими закладами ставили нові завдання – поєднання досконалого вивчення виробництва та художньої майстерності воедино [1, С. 211]. Саме тому за таких рішучих кроків результати просвітництва стали більш ефективними, особливо в практичній сфері.

Необхідно уточнити що в українській мистецькій освіті, на період реформ, існували різного типу навчальні заклади, наприклад: мистецькі класи, художньо-промислові школи, художні училища та інститути. Так про приріст художніх закладів у книзі «Історія освіти України» повідомляє дослідник С. Сірополко. Описуючи досліджуваний період, автор наводить відомості про існування в середньому від 4 до 7 мистецьких інститутів та від 3 до 12 мистецьких технікумів. На 1929-30 роки працювало 5 інститутів та 3 художніх технікуми [2, С. 740].

Серед впливових та відомих мистецьких закладів України 1920-30 років були: Межигірський художньо-керамічний технікум, Кам'янська художньо-промислова школа, Київський художній інститут, Харківський художньо-промисловий інститут, а також Київське та Одеське художні училища. Беручи до уваги вагомість внеску цих закладів у розвиток мистецької освіти України, вважаємо за потрібне схарактеризувати їх діяльність у загальних рисах.

Кам'янецька художньо-промислова школа.

Художньо-промислова школа була заснована у 1905 році на Поділлі митцем В. Розвадовським, який піклувався про незаможні верстви населення. Після закриття художніх класів була відкрита художня-промислова школа, зі спеціальним нахилом у мистецтво кераміки. За табличними даними дослідника Я. Звігальського, на 1925-26 роки кількість учнів, які навчались у школі дорівнювала 96 осіб. До складу учнів входили особи різних верств населення (діти робітників, селян, службовців, кустарів тощо). Окрім цього, право на навчання мали не тільки українці. Школа мала характер усесторонньої освіти. Так, у закладі навчались діти різного етнічного походження, окрім українців серед учнів були росіяни, поляки, євреї, німці та інші [3, С. 310-311].

Проіснувала школа до 1933 року та закрилась під впливом загострення політичної влади більшовиків на території України. В мистецькому закладі в період українізації проводилися заняття із мистецтвознавства, малюнку, композиції та прикладного мистецтва. Також школа додатково почала викладати курс мистецтва літографії. «Під час літніх та зимових канікул з викладачів та учнів Кам'янець-Подільської художньо-промислової школи створювалися дослідницькі групи. Вони мандрували селами Поділля, збирали зразки народних виробів, робили замальовки настінних розписів, кераміки, вишивок, ткацтва та архітектури, виявляли народних умільців, вивчали характер їхніх робіт» [4, С. 22]. За часів українізації освітній заклад випустив таких відомих українських митців як: З. Охримович, Ю. Гаврилюк, В. Артеменко. Художниця Зінаїда Охримович проявила свої здібності у напрямку декоративно-ужиткового мистецтва та брала участь у низці всеукраїнських та закордонних виставок. Серед творів декоративно-ужиткового мистецтва значну увагу приділяла ткацькій справі, кераміці та декору посуду.

Київське художнє училище.

Спеціалізований навчальний заклад відкрився у 1901 році, на базі класів малювання у Києві. Першим директором училища був В. Ніколаєв, який займав цю посаду впродовж усього життя. Хоча програма навчального закладу була націлена на академічну освіту образотворчого мистецтва, гнучкість викладання допомогла розвинути паралельне навчання, що вплинуло на формування фахівців широкого спектра, спеціалістів не тільки в академічній, а й сучасній образотворчій сфері. Мистецький заклад упродовж 10 років було декілька разів переформовано, від школи до мистецького технікуму. Навчання у ньому проводилося для різних верств населення, але на платній основі. Проте, ті учні, які не мали змоги оплатити послуги закладу, могли вчитися за кошти громадськості. Науковець Я. Звігальський вказує на те, що в закладі освіти 1920-х років налічувалось більше сотні учнів різних національностей та різного соціального статусу [3, с.310-311].

Установа на етапах своєї активної роботи прославилася рядом відомих учнів: І. Падалкою, О. Богомазовим, О. Екстер. Також

у роки українізації тут навчалися відомі етнографи, скульптори, живописці, графіки, маляри серед яких: І. Гончар, І. Літинський, М. Дмитренко. Окрім вказаних вихованців працювали не менш відомі викладачі: О. Мурашко, Г. Дяченко, М. Пимоненко. Випускник навчального закладу Іван Падалка, продовжив свою діяльність не тільки у галузі образотворчого мистецтва, а й у педагогічній роботі. Так, наприклад він працював викладачем у Харківському художньому інституті та був професором живопису у Київському художньому інституті. Митець виставляв свої твори на Венеціанському бієнале, де також продемонстрували свої експозиції інші відомі українські художники та майстри, такі як О. Богомазов, В. Касіян, В. Седляр та інші.

Київська академія мистецтв.

Активно, як Київська академія мистецтв, заклад почав працювати із 1917 року. Під час українізації відбуваються значні структурні зміни: на базі двох синтезованих київських мистецьких установ було створено Київський художній інститут. На початку ХХ століття заклад був одним із головних мистецьких освітніх осередків на території України, маючи у своїй структурі широкий спектр мистецьких факультетів – рисунок, живопис, скульптура, реставраційний курс, та інші.

Академія мистецтв будувалась на революційних прорадянських засадах. Структура та форма навчання були докорінно змінені. «Утворення циклу так званих «формально-технічних дисциплін» (рисунок, кольору, обсягу й простору) на першому курсі усіх факультетів, ліквідація індивідуальних майстерень цільового або технічного призначення (напр., майстерні житлових будинків, промислових тощо, майстерні фрески, портрету і т.д.), колективні оцінки – ось головні моменти нових методичних і педагогічних підходів до виховної справи в Художньому Інституті» [5, с. 15].

Відомими випускниками закладу були: М. Рокицький, С. Гуєцький, В. Заболотний, В. Костецький, Р. Лісовський, Ф. Нірод. Своєю чергою, доречно відзначити й відомих викладачів мистецького закладу: В. Кричевський, Ф. Кричевський, М. Бойчук, М. Бурачек, М. Жук, С. Налепинська-Бойчук. Учень академії мистецтв, митець книжкової ілюстрації Роберт Лісовський працює у течії модернізму. Він, як і інші його колеги під час

навчання, практикував власну творчу виставку діяльність. Р. Лісовський із захопленням ставився до ідеї відродження національної культурної спадщини, на основі котрої вважав за потрібне будувати культуру українського народу. Художник надалі був вимушений емігрувати, проте не полишив своєї творчої діяльності. Продовжив працювати у книжковій ілюстрації, вів педагогічну діяльність, організував різнонаправлені виставки, в тому числі художників-емігрантів, українського графічного мистецтва, виконує творчі аркуші на замовлення.

Одеське художнє училище.

Училище має давню історію та є одним із найстаріших навчальних закладів України. Воно було засноване у 1865 році на основі місцевої малярської школи. В процесі реформ 1920-х років училищу було надано статус політехнікуму, починають відкриватись та удосконалюються ряд мистецьких курсів. Так, наприклад, за О. Барковською, у 1922 році було відкрито керамічну майстерню та клас по вивченню мистецьких матеріалів. Окрім цього, заклад задля покращення власного матеріального стану приймав заявки на виконання певних мистецьких замовлень [6, с. 136].

Серед провідних учнів навчального закладу початку століття є: Ю. Білостоцький, Г. Бондаренко, Н. Альтман, І. Шульга, О. Шовкуненко. Олексій Шовкуненко, як яскравий представник свого напрямку, вже за часів свого навчання практикує участь у виставковій діяльності. Митець не зупинився на отриманні початкової художньої освіти в Одеському училищі та продовжує своє навчання у Петербурзькій академії мистецтв, де майстерно вивчає техніку акварелі. На період 30-х років ХХ століття, художник працює в індустріальному пейзажі та сюжетно-тематичній композиції на тему всесоюзного будівництва, що характерно для вихованців течії радянського соцреалізму. Проте портретний жанр майстер не облишає й продовжує свою реалізацію в даному напрямку навіть під час Другої Світової війни.

Межигірський художньо-керамічний технікум.

Другий професійний навчальний заклад в якому знаходилась фахова спеціальність кераміка, був відкритий у 1920 році. Технікум

містив структурні складові інших розформованих художніх шкіл (педагоги, учні), також на початок його роботи були направлені вихованці Київської академії мистецтв. Саме тут розпочали свою кар'єру відомі українські художники-педагоги В. Седляр (потім директор) та І. Падалка.

Основна робота технікуму була направлена на масове виробництво та потреби суспільства. «Межигірський Художньо-Керамічний Технікум це перша в УСРР експериментальна лабораторія де поставлено в широкому обсягові питання зв'язку мистецтва з промисловістю де ведеться на самому виробництві виховання нового художника-колективиста» [7, с.4]. На перший погляд здається, що освітня установа мала характерні ідейні риси радянської влади. Навіть її структурні особливості вибудовувалися за прикладом певного заводу із виготовлення мистецької продукції. К. Сліпко у газеті «Література, Наука, Мистецтво» 1923 року видання, зазначав що на період написання цієї статті, у технікумі вже було встановлено 30 точильних станків, проведено електричний струм, встановлено машину для обробки глини тощо [7, с.4]. Головною ідейною складовою навчального закладу, було не тільки навчити мистецького ремесла, а підготувати ряд фахівців вузької спеціалізації із керамічної справи. Саме тому навчальний процес проходив так, щоб учні й отримували знання, і працювали. Тобто процес навчання мав два чітко виражених напрями – теоретична та практична складова. Художник-педагог Василь Седляр, був центральним представником викладацької еліти Межигірського технікуму. Майстер практикував не тільки педагогічну та образотворчу діяльність, а займався науково-дослідною роботою. В. Седляр присвятив своє життя етнографії, та чимало часу працював над поєднанням своїх захоплень на практиці. Так, наприклад досліджуючи життя та побут українського народу часів Т. Г. Шевченка, художник закріплює свої етнографічні доробки та знахідки ілюстраціями до «Кобзаря» Т. Шевченка. Його образи шевченківських персонажів не тільки відтіняють історичну епоху та становище українського народу, митець зображає саме психологічний стан художніх образів поета.

Харківський художній інститут.

Маючи давню історію, мистецький заклад на період 1921 року на ряду з іншими зазнав чергових змін. Він був реформований у художній технікум підвищеного типу, на основі якого пізніше сформувався вже художній інститут. Саме в цей період навчальний заклад готував спеціалістів високого рівня, через можливість пропонувати вищу мистецьку освіту.

На базі інституту працювала багато відомих художників-педагогів, професорів та академіків (М. Бурачек, Ф. Кричевський, М. Самокиш, В. Касіян). «Із січня 1922 року відкривається графічна майстерня під керівництвом О. Ейснера і В. Єрмілова, експерименти яких сприймалися як нові віяння у звичайній педагогічній системі» [8, с.242]. У період українізації в інституті навчалися такі відомі діячі культури та мистецтва, як: Б. Білопольський, С. Беседін, Г. Яновицький, Й. Дайц, М. Дерегус, Ж. Діндо. Харківський митець Сергій Беседін проявив себе не тільки як майстер станкового живопису та графіки, а й змістовно проявив свої педагогічні здібності у викладанні образотворчого мистецтва. Обіймав посаду завідувача кафедр малюнку та живопису, був професором. Пропрацював у Харківському художньому інституті до 90-х років ХХ століття та отримав низку державних нагород за свою творчу та педагогічну роботу. Майстер, працював у портретному жанрі, а також написав ряд наукових праць та думок про відомих українських художників та педагогів. Також, С. Беседін брав участь у виставках, як регіонального, так і міжнародних рівнів,

творчі роботи наразі зберігаються у різних історичних музеях (Одеса, Львів, Полтава, Алмати).

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

В цілому, говорячи про осередки мистецької освіти періоду українізації 1920-30 років, можна констатувати, що чіткої тенденції до створення нових закладів освіти не простежувалося. Майже всі установи розпочали на початку ХХ століття новий етап реформації та структурне перетворення. Проте, більш значний освітній прорив припадає на етап українізації. З'являються нові вектори постановки завдань – підготовка вузько направлено фахівця (Кам'янецька художньо-промислова школа та Межигірський художньо-керамічний технікум – готували фахівці керамічної справи). Змінені установи спрямовували зусилля на підняття української мови та культури, сприяли освіченості простого українського народу. Окрім цього, кожен заклад мав свої відмінності. Наприклад, Одеське художнє училище приймало заявки на виконання різних проєктів та замовлень. Така практика допомогла йому у скрутні часи виходити на самозабезпечення. Також, доцільно сказати про Межигірський художньо-керамічний технікум, де була побудована структура масового виробництва керамічних виробів, у вигляді так званих цехів.

Література

1. Сапак Н. Художня освіта на півдні України в першій третині ХХ століття. *Мистецтвознавство України*. 2003. С. 331-338.
2. Сірополько С. Історія освіти в Україні. Київ, 2001. 911 с.
3. Звігальський Я., Іванов М. Професійна освіта на Україні. Олександрія, 1927. 409 с.
4. Хижинський В., Кам'янець-Подільська художньо-промислова школа та її внесок у розвиток української кераміки. *Український керамологічний журнал*. 2001. №1. С. 19-24.
5. Ворона І., Київський художній інститут (його сучасний стан і робота). *Мистецько-технічний ВІШ*. 1928. №1. С. 7-18.
6. Барковська О., Одеськое художественное училище. Хроника 1865-1940. *Вісник Одеського художнього музею*. 2015. № 2. С. 130-140.
7. Сліпко К., Межигірський художньо-керамічний технікум. *Література, Наука, Мистецтво*. 1923. № 7. С 4.
8. Паньок Т. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті (1917–1991). Харків, 2016. 660 с.
9. Плахотнюк С., Політика українізації освіти в Україні в 20-30-х роках. *Наукові записки ВДПУ ім. Коцюбинського. Серія «Історія»*. 2001. №3. С. 95-98.
10. Русакова Л., Художня освіта в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ століття: історія та педагогічні пошуки. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 9. С. 279-285.

11. Сідлецька Т., Становлення і розвиток мистецької освіти в Україні. *Знання. Освіта. Освіченість* : зб. матеріалів I Міжнар. наук.-практ. конф. 2012. С. 112-114.
12. Шабанова Ю., Тарасова, Н., Дичковська, О. Історія української культури. Дніпропетровськ, 2012. 144 с.

References

1. Sapak N. Khudozhnia osvita na pivdni Ukrainy v pershii tretyni KhKh stolittia. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy*. 2003. S. 331-338.
2. Siropolko S. Istoriiia osvity v Ukrainy. Kyiv, 2001. 911 s.
3. Zvihalskyi Ya., Ivanov M. Profesiina osvita na Ukraini. Oleksandriia, 1927. 409 s.
4. Khyzhynskyi V., Kam'ianets-Podilska khudozhno-promyslova shkola ta yii vnesok u rozvytok ukrainskoi keramiki. *Ukrainskyi keramolohichnyi zhurnal*. 2001. №1. S. 19-24.
5. Vorona I., Kyivskyi khudozhnii instytut (ioho suchasnyi stan i robota). *Mystetsko-tekhnichnyi VYSh*. 1928. №1. S. 7-18. 1. Sapak N. Khudozhnia osvita na pivdni Ukrainy v pershii tretyni KhKh stolittia. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy*. 2003. S. 331-338.
6. Barkovska O., Odesskoe khudozhestvennoe uchylshche. *Khronyka 1865-1940. Visnyk Odeskoho khudozhnogo muzeiu*. 2015. № 2. S. 130-140.
7. Slipko K., Mezhyhirskyi khudozhno-keramichnyi tekhnikum. *Literatura, Nauka, Mystetstvo*. 1923. № 7. S 4.
8. Panok T. Rozvytok vyshchoi khudozhno-pedahohichnoi osvity v Ukraini u KhKh stolitti (1917–1991). *Kharkiv*, 2016. 660 s.
9. Plakhotniuk S., Polityka ukrainizatsii osvity v Ukraini v 20-30-kh rokakh. *Naukovi zapysky VDPU im. Kotsiubynskoho. Seriiia «Istoriiia»*. 2001. №3. S. 95-98.
10. Rusakova L., Khudozhnia osvita v Ukraini druhoi polovyny KhIKh – pochatku KhKh stolittia: istoriia ta pedahohichni poshuky. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*. 2014. № 9. S. 279-285.
11. Sidletska T., Stanovlennia i rozvytok mystetskoï osvity v Ukraini. *Znannia. Osвіta. Osвіchenist* : zб. materialiv I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. 2012. S. 112-114.
12. Shabanova Yu., Tarasova, N., Dychkovska, O. Istoriiia ukrainskoi kultury. *Dnipropetrovsk*, 2012. 144 s.

Abstract

BOLSHANINA Olga

THE STATE OF ART EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE DURING THE PERIOD OF UKRAINIZATION

The article highlights the historical contexts within which Ukrainian society existed in the 20s of the 20th century. The historical concept of "Ukrainization", its differences from the meaning of the term "Derussification" is revealed, and the mastered characteristic feature of this period of time is revealed. The researchers and scientific currents that studied art education during the times of "Ukrainization" were identified, the central tasks of the scientific work were highlighted. The general features and situation of art education were analyzed, a number of educational institutions were singled out, which had a narrow-profile nature of teaching fine arts. The main features of domestic art educational institutions during the period of Ukrainization are determined. The characteristic features of these art educational institutions in Ukraine at the time of Ukrainization in the 1920s are described separately. The individual features of the educational art institution were formulated, which were formed due to the reasons of the territorial location, the relationship between society and the government, the relevance of the type of artistic disciplines (which they offered) and, accordingly, the level and status of the institution. The structural elements of the educational process in the existing professional institutions of the outlined period of time are presented in detail. Each of the parts of the analysis of art education institutions is recorded by famous graduates-artists, teachers, professors, art critics and masters of the 20s of the 20th century. The state of reform and structural transformations of art education institutions is summarized. Further creative and pedagogical activities of graduates of these art educational institutions are separately determined. A brief description of the activities of artists, teachers and professors who received primary or higher education in the described art schools was made. The results of further creative work (the key themes of creative activity, when and at what levels were the exhibitions of R. Lislvsykyi, Z. Okhrimovych, O. Shovkunenko and others), pedagogical work (what position did V. Sedlyar, S. Byesedin work in) and scientific work were formulated (on the example of the combination of creative, scientific and pedagogical activities of the artist V. Sedlyar) of the Ukrainian artistic community.

Keywords: *Ukrainization, De-Russification, art education, training, art institution.*

Стаття надійшла до редакції 14.11.2022 р.

Бібліографічний опис статті:

Большаніна О. Стан мистецьких закладів освіти в Україні періоду українізації. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2022. № 3-4. С. 15-20.

Bolshanina O. (2022) The state of art educational institutions in Ukraine during the period of ukrainization. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 3-4, pp. 15-20.